

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ РИЗИКІВ»

Ступінь освіти	Бакалавр
Освітня програма	Цивільна безпека
Тривалість викладання	16 чверть
Заняття:	4 години на тиждень
Лекції	3 години на тиждень
Практичні	1 година на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=5062>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Microsoft Teams – група «Теорія ризиків»

Інформація про викладача

	Радчук Дмитро Ігорович доцент кафедри охорони праці та цивільної безпеки, кандидат технічних наук за спеціальністю 05.26.01. Охорона праці, доцент
	Персональна сторінка https://aop.nmu.org.ua/ua/spivrob_kaf/prepods/radchuk/
	E-mail: radchuk.d.i@nmu.one

Анотація до курсу

Подано загальну інформацію про історію виникнення терміну «ризик», етапи які відбувались в розвитку теорії визначення та оцінки ризиків. Розглянуто основні джерела виникнення ризику в життєдіяльності людини. Розглянуто загальну класифікацію ризиків за джерелами походження з урахуванням різних підходів до оцінки. Сформовано та представлено основні концепції міжнародних нормативних документів, що стосуються керування ризиками. Подано інформацію про документообіг, що має бути розроблений та впроваджений для опрацювання ризиків. Окремо наведено характеристики міжнародних систем з впровадженим ризик-орієнтованим менеджментом.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни

Формування умінь та компетенцій для визначення потенційних джерел ризиків, обґрунтованої оцінки можливих наслідків та керування процесами із запобіжних дій щодо визначених ризиків з метою створення безпечних і нешкідливих умов праці, проектуванню безпечної техніки та технологічних процесів.

Завдання курсу

- ознайомити студентів з історією виникнення та основними етапами розвитку терміну «ризик»;
- подати вимоги сучасного законодавства щодо оцінки ризиків;
- викласти основні відомості про підходи та концепції з оцінки ризиків;
- ознайомити студентів з системами менеджменту, в яких впроваджено ризик-орієнтований підхід;
- ознайомити студентів з документообігом, що потрібен для керування ризиками.

3. Результати вивчення

Знати теорію походження методології оцінки ризику.

Орієнтуватися в підходах з оцінки ризиків, їх складових та основних методологічних відмінностях.

Вміти визначати потенційні джерела ризику та їх нотувати.

Знати концепції та загальні підходи до керування ризиками в різних системах ризик-менеджменту.

Опрацювати вхідні та вихідні дані для оцінювання ризиків.

Знати вимоги чинного законодавства та нормативні документи з керування ризиками.

4. Структура курсу

ЛЕКЦІЇ
1. Історія ризику та розвиток його оцінки в часі. Виникнення терміну ризик. Наукові підходи до оцінки ризиків. Етапи розвитку ризик-менеджменту. Порівняння теорій про ризик-менеджмент. Операційні ризики
2. Ризик в діяльності людини. Фактори виникнення ризику
3. Загальні визначення аналізу та оцінки ризиків. Класифікація джерел небезпеки. Класифікація рівнів ризику
4. Класифікація ризиків за джерелами виникнення. Типи ризиків. Фактори ризиків
5. Міжнародні Стандарти керування ризиками. Загальний аналіз стандартів. Процес оцінки ризиків. Застосування менеджменту оцінки ризиків
6. Концепції загального оцінювання ризику. Загальне оцінювання ризику та структура керування ризиком. Документація з оцінки ризику
7. Системи з провадженням ризик-орієнтованим менеджментом: ISO 9000 «СИСТЕМА ЯКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА»
8. Системи з провадженням ризик-орієнтованим менеджментом: ISO 14000 «ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ».
9. Системи з провадженням ризик-орієнтованим менеджментом: OHSAS 18001 та ISO 45001
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ
Дослідження небезпек на робочому місці
Опрацювання методики проведення психологічного навантаження оператора
Дослідження професійного ризику
Ергономічний ризик операторів
Оцінка ризику стресу оператора

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Самостійна робота (особистісно-орієнтована з елементами дистанційної).

Використовуються лабораторна й інструментальна база кафедри охорони праці та цивільної безпеки, а також комп'ютерне та мультимедійне обладнання, дистанційна платформа Moodle.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90...100	відмінно
74...89	добре
60...73	задовільно
0...59	незадовільно

6.2. Здобувач вищої освіти може отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

6.3. Критерії оцінювання елементів поточного та підсумкового контролю:

Здобувач вищої освіти може отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, що набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів

Поточна успішність складається з:

- тестування та опитування;
- оцінювання виконання та захисту практичних завдань;
- Підсумкового контролю у вигляді заліку у письмовій формі.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка" (<https://cutt.ly/W1TiPGE>).

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту. Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Офіс365, перегляд новин на Телеграм-каналі. Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Інноваційні заходи та засоби колективного й індивідуального захисту» (www.do.nmu.org.ua). Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби). Практичні заняття не проводяться повторно, ці оцінки неможливо отримати під час консультації. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватися дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

8. Рекомендовані джерела інформації

Базові

1. Голінько В.І., Чеберячко С.І., Дерюгін О.В. Ергономічний аналіз умов праці. Навчальний посібник. - Дніпро: Середняк Т.К., 2018. – 200 с.
2. Березуцький В.В. , Адаменко М.І. Небезпечні виробничі ризики та надійність: навчальний посібник для студентів за напрямком підготовки 6.170202 «Цивільна безпека»/ В.В.Березуцький, М.І. Адаменко – Харків. : НТУ «ХПІ», 2016. – 385
3. Методика визначення ризиків Міністерства праці та соціальної політики України від 04.12.2002 №637. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0637203-02>
4. Голінько В.І., Чеберячко С.І., Дерюгін О.В. Ергономічний аналіз умов праці. Навчальний посібник. - Дніпро: Середняк Т.К., 2018. – 200 с.
5. Методичні рекомендації до виконання практичного заняття «Розрахунок економічної ефективності заходів щодо поліпшення умов праці» для студентів інституту економіки/ Уклад. В.І. Голінько С.І. Чеберячко, В.Ю. Фрундін, Ю.І. Чеберячко. – Дніпро: НГУ, 2017. – 14 с.
6. «Порядок керування ризиками на підприємствах, установах та організаціях». Методичні рекомендації до практичної та самостійної роботи для студентів

спеціальностей 263 Цивільна безпека / О.О. Яворська, Ю.І. Чеберячко, Д.І. Радчук, І.А. Шайхлісламова, М.М. Наумов. Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка», каф. ОП та ЦБ – Д. : НТУ «ДП», 2021. – 19 с.

Допоміжні

1. Посібник з оцінки ризиків на робочому місці / Європейська комісія. – Люксембург: Бюро офіційних публікацій Європейських співтовариств. – 1996. – 57с.

2. Управління ризиками [Електронний ресурс] : навчальний наочний посібник для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» / М. О. Кравченко, К. О. Бояринова, К. О. Копішинська ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 18 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 432 с. – Назва з екрана.

Інформаційні ресурси

- 1 <http://www.dnopr.kiev.ua> - Офіційний сайт Держпраці України.
- 2 <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
- 3 <http://www.mns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
- 4 <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування України.
- 5 <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
- 6 <http://base.safework.ru/iloenc> - Енциклопедія по охране и безопасности труда МОТ.
- 7 <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.
- 8 <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».